

Fortid og Nutid

1993

Tidsskrift for kulturhistorie og lokalhistorie
Udgivet af Dansk historisk Fællesråd

FORTID OG NUTID 1993

Udgivet af Dansk Historisk Fællesråd, c/o Landsarkivet for Sjælland m.m., Jagtvej 10, postboks 661, 2200 København N.

Redigeret af arkivar Inge Bundsgaard og arkivar Michael H. Gelting.

Redaktionsadresse: Fortid og Nutid, c/o Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, 1218 København K.

Redaktionsudvalg: Arkivar Peter Bondesen, museumsinspektør Tommy P. Christensen, docent Karl-Erik Frandsen, arkivar Jørgen Thomsen.

Tryk: AiO Tryk a/s, Odense.

Udgivet med støtte fra Statens Humanistiske Forskningsråd og Kulturministeriets bevilling til almenkulturelle tidsskrifter.

ISSN 0106-4797

Indhold 1993

Artikler

- Torben Brink: Niels Hemmingsens forståelse af trolddom – en nyvurdering 119
- Jon A.P. Gissel: Johannes Steenstrup som folkevisе- og stednavneforsker 215
- Aage Hoffmann: Nachtegall mellem filantropisme og nationalbevidsthed. Gymnastikkens rolle i dannelsen af den danske identitet i begyndelsen af det 19. århundrede 134
- Mikael Jalving: Thorkild Hansens historiesyn 3
- John T. Lauridsen: Kvarterhistorie – fremtidens lokalhistorie . . 99
- Hans Jørgen Marker: Historiske massekilder. Erfaringer med edb-behandling af lensregnskaber 265
- Jørgen Mikkelsen: Korn, købmænd og kreditter. Om kornhandel og kornpriser i Sydvestsjælland ca. 1740–1807 179
- Ane M. Ørsted Schultz: Tamperetsprotokollerne. Ægteskabskildringer med mange muligheder 285
- Gunnar Solvang: Historiske og kulturhistoriske data på edb. Et databaseprogram og nogle brugererfaringer 10

Oversigter

- Ole Degn: Fra topografi og begivenheder til erhvervsliv og sociale forhold – Danske byhistorier 1967–1992 59
- Henrik Fangel: Forskning i byhistorie 300
- Ortwin Pelc: Byhistorisk forsk-

ning i Tyskland. Temaer og problemer 303

Debat og kommentarer:

- Claus Bjørn: Natalie Zahles fjerde eftermæletid 318
- John Christensen og Henrik Stevnborg: Historikerfejde . . . 235
- Peter Dragsbo: Forstadsvækst og kvarterdannelse. Kvarterdannelse og forstæder i 400 år 57
- Henning Grelle: Lokalhistorie, landshistorie og jubilæumsskrifter 53
- Nils Hybel: En økohistorisk tolkning af dansk senmiddelalder . . 30
- Grethe Jensen: Mellem biografi og historie? En kommentar til Claus Bjørns biografi om Christian Ditlev Frederik Reventlow 38
- Vivi Jensen: Historisk arkæologi. Hvor går grænsen? 243
- Thorkild Kjærgaard: Den danske revolution – endnu en gang . . . 21
- Birgit Løgstrup: Hvorfor skrive landbohistorie? 154
- Eva Trein Nielsen: Kan man suge kærnekraft af en stærk kvinde, der har været død i mange år? En uvidenskabelig anmeldelse . 310
- Poul Sverrild: Kvarterhistorie – i praksis og teori 323
- Nils Vollertsen: Den sydslesvigske hjemstavnsbevægelse. En kommentar til Johan Peter Noacks bog *Det sydslesvigske grænespørgsmål 1945–1947*, bd. 1–2. . 48

Anmeldelser

- Inge Adriansen og Immo Doege: Dansk eller tysk? Billeder af national selvforståelse i 1920 (Peter Bondesen) 95
- Nicolai Bauer, Ole Briand Petersen og Bodil Scheller-Nielsen: Sanselighed og disciplinering.

Det danske standssamfund i 15–1600-tallet (Hans Bjørn) . . .	88	Haderslev i 700 år, ved Henrik Fangel, Lennart S. Madsen og Jakob Røjskjær (Inge Bundsgaard)	251
Henrik Becker-Christensen: Byen ved grænsen. Tønder 1920–1970 (Jørgen Thomsen)	333	Morten Hahn-Pedersen, red.: Esbjerg Havn 1868–1993 (Henrik Vedel-Smith)	259
Mogens Bencard: Sølv møbler (Peter Bondesen)	330	Lynn Hickerson, udg.: Historic Maritime Resources: Planning for Preservation (Henrik Bredmose Simonsen)	326
Kirsten Bendixen: Skatten fra Lundby Krat. Et himmerlandsk skattefund fra Erik Ejegods tid (Niels Lund)	329	Poul Holm: Hjerding – et maritimt lokalsamfund midt i verden, ca. 1550–1930 (Peter Korsgaard) . .	253
En bog om borge. Festskrift til Hans Stiesdal på 70-årsdagen 6. maj 1992. Red. Jan Kock m.fl. (Bjørn Poulsen)	87	Flemming Just: Landbruget, staten og eksporten 1930–1959 (Henning Poulsen)	175
Michael Bregnsbo: Gejstlighedens syn på samfund og øvrighed 1775–1800, belyst ved trykte prædikener og taler (Carsten Bach-Nielsen)	170	Birgit Kaiser: ...ind i de voksnes rækker. En bog om konfirmationen (Inge Bundsgaard)	255
Harry Christensen: Hinnerup arkiverne 1842–1967. Fortegnelse over arkiverne fra de kommuner, der indgik i Hinnerup kommune 1967 (Vibeke Filipen) . . .	262	Kalundborgs historie, bd. 4. Tore Nyberg og Thomas Riis (red.) (Jørgen Mikkelsen)	80
J.L. Østergaard Christensen og Peter Korsgaard: Streflyv. Fra Holbæk Museum og Holbæk Arkiv (Carl Erik Andresen)	84	Tage Kampmann: Inden for murene i undervisningsministeriet (Michael Hertz)	175
Danske Kalkmalerier. Sengotik 1500–1536 (Niels M. Saxtorph) .	86	Poul Kjeldgaard: Thisted amts veje og vandløb. Bestyrelse af veje og vandløb i Thisted Amt 1793–1970 (Henrik Stissing Jensen)	92
Sidsel Eriksen: Søster Silfverbergs sorger. Historien om hvordan en søndagsskolelærerinde blev afholdssagitor og feminist (Poul Porskær Poulsen)	331	Jørgen Kjeldsen, red.: I Guld og Himmelblåt. En bog om frimureriet i Danmark i Fortid og Nutid (Peter Bondesen)	254
L.E. Fauerholdt-Jensen: Mark Guld – Mark Jord – Leding. Jorddeling i Danmark 1200–1340 (Torben J. Grunddal)	85	Bodil Møller Knudsen og Ole Schiørring: Fra grubehus til grillbar. Horsens i 1000 år (Inge Bundsgaard)	251
Søren Federspiel, red.: Den røde by ved Vesterhavet. Arthur Hellstens erindringer (ca. 1900–1960) (Carl Erik Andresen) . . .	260	Helge Kragh, red.: I røg og damp – Dampmaskinens indførelse i Danmark 1760–1840 (Michael F. Wagner)	93
Jens Fleischer: Politikens håndbog i lokalhistorie (Jørgen Thomsen)	83	Niels Lund: De hænger og de brænder. Danmark og England i vikingetiden (Michael H. Gelling)	167
Esben Graugaard og Rigmor Lillelund: Naur Sogn 1600–1900 (Peter Korsgaard)	91	Otto Madsen: Et nyttigt og gavnligt Postværk. P & T's historie indtil 1711 (Hans Bjørn)	89

Jens Chr. Manniche: Damen der skød på doktoren – en bog om Anna Hude (Sidsel Eriksen) ...	258	Tobak. Tilbedt og tugtet i 500 år, bind 1: Niels Gustav Bardenfleth: Danskerne og Tobakken; bind 2: Karen Ellen Spannow: Menneskene og Tobakken (Sidsel Eriksen).....	330
Karsten Kjer Michaelsen: Bræt og Brik i jernalderen (Bodil Poulsen).....	85	Varberg – En Kommuns Historia (Jens Topholm).....	327
Jan Møller: Strandmøllen (Caspar Jørgensen).....	260	Hanne Willert: Store familier i små huse. 77 husfamilier i 1800-tallets Kyndby (Margit Mogensen).....	172
The North Sea. Twelve Essays on Social History of Maritime Labour (Erik Gøbel).....	84	Nete Balslev Wingender: Arven efter Martha Wærn. Pigeopdragelse i 1800- og 1900-tallets Wærnske Institut. Med fortællelse over det wærnske Institut og Mariaforbundets arkiver (Sidsel Eriksen).....	333
Gerd Neubert, udg.: Skifter fra Køge 1597–1655 (Bi Skaarup)..	169	Voldsteder i Danmark. En vejviser. Fyn og omliggende øer. Red. Rikke Agnete Olsen (Bjørn Poulsen).....	87
Steen Ousager: Guldsnore på sportet. Jernbane, politik og forening (Poul Thestrup).....	95	Johnny Wøllekær: Fattiggårdene på Fyn (Inge Bundsgaard).....	173
Halvor Petersen: En Skøn Sukkerfabrik. Roskilde Sukkerraffinaderi 1763–1779 (Caspar Jørgensen).....	256	Fra Aalborgs fødsel til Grevens fejde 1534. Aalborgs Historie 1, ved Erik Johansen, Bodil Møller Knudsen og Jan Kock (Grethe Jacobsen).....	73
Bjørn Poulsen: Bondens Penge. Studier i sønderjyske regnskaber 1400–1650 (Keld Grindner-Hansen).....	168	Aalborg fra politisk skandale mod økonomisk katastrofe fra 1680 til 1814. Aalborgs Historie 3, ved Gert Poulsen og Per Bo Christensen (Henrik Fangel)...	76
Bjørn Poulsen og Klaus-Joachim Lorenzen-Schmidt, red.: Bäuerliche Anschreibebücher als Quellen zur Wirtschafts-geschichte Schleswig-Holsteins (Margit Mogensen).....	169	Aalborg under stilstand og fremgang fra 1814 til 1970. Aalborgs Historie 5, ved Per Bo Christensen og Jens Topholm (Henrik Fangel).....	76
Carsten Porskrog Rasmussen: Vækst og virke ved grænsen. Bov og Holbøl sogne 1920–1990 (Niels Peter Stilling).....	261		
Holger Rasmussen: To færøske gårdanlæg (Peter Korsgaard) ..	172		
Thomas Bloch Ravn: Struer. En Limfjordsby i historisk profil (Inge Bundsgaard).....	251		
Roskilde bys historie – tiden indtil 1536, red. Frank A. Birkebæk m.fl. (Niels Lund).....	79		
Poul Steen: Gæld, kapital og rente. Præstøborgernes låneaktivitet 1695–1801 (Bjørn Poulsen).....	331		
Poul Thestrup: Vogn og tog – prik og streg. P & T's historie 1850–1927 (Henrik Fangel).....	257		
		Meddelelser	
		Dansk Historisk Fællesråds repræsentantskabsmøde i Middelfart den 11. september 1993 ...	335
		Prisopgave.....	264